



**OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LECTURĂ
"LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ"
Etapă județeană, 11 martie 2022**

Nivelul 1 – clasele a IX-a și a X-a

Varianta 1

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

Subiectul I

30 de puncte

POVESTAȘUL

de Mario Vargas Llosa

Voiam să vă spun mai curând că eu n-am fost ceea ce sunt acum. Am devenit povestaș după ce am fost ceea ce sunteți voi acum: ascultător. Asta am fost eu: ascultător. S-a întâmplat fără să vreau. S-a întâmplat încetul cu încetul. Mi-am descoperit menirea fără ca măcar să-mi dau seama de asta. Încet, calm. S-a ivit pe bucățele. Nu cu zeamă de tutun, nici cu fiertură de *ayahuasca*. Nici cu ajutorul unui *seripigari*. Singur am descoperit.

Mergeam dintr-o parte într-alta, căutându-i pe oamenii care umblă. Ești acolo? Hei, aici sunt. Mă adăposteau în casele lor, iar eu îi ajutam să-și curețe de buruieni câmpul plantat cu manioc și să pună capcane. Cum aflam pe ce râu, pe ce povârniș e o familie de oameni care umblă, o și porneam într-acolo în vizită. Chiar dacă trebuia să fac un drum foarte lung și să traversez Gran Pongo, eu tot mă duceam. În cele din urmă, tot trebuia să ajung la capăt. Și-i găseam acolo. Ai venit? Ehei, am venit. Unii mă cunoșteau, alții m-au cunoscut. Mă chemau înăuntru, îmi dădeau de mâncat și de băut. Îmi împrumutau o rogojină pe care să mă culc. Și rămâneam cu ei mai multe răsărituri de lună. Mă simțeam ca unul din familie. „De ce-ai venit până aici?” mă întrebau ei [...]

Îi ascultam cu uimire. Țineam minte tot ce spuneau. Despre lumea asta și despre celelalte. Despre ce a fost înainte și despre ce a fost apoi. Țineam minte explicațiile și cauzele. La început, *seripigari* n-aveau încredere în mine, pe urmă, da. Mă lăsau și ei să-i ascult. Povestirile lui Tasurinchi. Nedreptățile lui Kientibakori. Secretele ploii, ale fulgerului, ale curcubeului, ale culorii și ale liniilor pe care bărbații și le desenează înainte de a se duce la vânătoare. Nimic din ceea ce auzeam n-aveam să uit. Uneori povesteam tot ce văzusem și învățasem familiei la care eram în vizită. Nu toți le știau pe toate și chiar dacă le-ar fi știut, le plăcea să le mai audă o dată. Și mie. Prima oară când am auzit povestea lui Morenanchiite, stăpânul tunetului, am fost tare impresionat. Îi întrebam pe toți de ea. Îi puneam să mi-o mai spună o dată, de mai multe ori. Stăpânul tunetului are un arc? Da, un arc. Dar în loc să slobozească săgeți, dă drumul la tunete. Umblă înconjurat de tigri? Da, și de pume, se pare. Și are barbă, deși nu-i *viracocha*? Da, are barbă. Eu



repetam deci povestea lui Morenanchiite pe oriunde mă duceam. Ei mă ascultau și poate că erau mulțumiți. „Mai povestește-ne asta încă o dată, ziceau. Povestește-ne, povestește-ne!” Încetul cu încetul, fără să știu ce se petrece, am început să fac ceea ce fac acum.

Într-o bună zi, ajungând la o familie, am auzit spunându-se în spatele meu: „Uite că vine povestașul. Hai să-l ascultăm.” Eu am auzit și am rămas uimit. „Despre mine vorbiți?” i-am întrebat. Au dat cu toții din cap că da. „Ei, da, despre tine-i vorba”, au recunoscut. Deci eu eram povestașul. Am rămas mut de uimire. Chiar mut. Inima mea bătea ca o tobă. Bum, bum, așa lovea în pieptul meu. Îmi găsisem oare menirea? Poate. Așa o fi fost, de data asta. Asta s-a întâmplat într-o mică trecătoare de pe râul Timpshía, unde erau *machiguengas*. Acum nu mai e nici unul pe acolo. Dar de fiecare dată când trec pe lângă trecătoarea aia, inima mea începe să tresară. „Aici m-am născut a doua oară, mă gândesc. Aici m-am întors fără să fi plecat vreodată”, îmi spun. Așa am început să fiu ce sunt. Poate că asta-i cel mai bun lucru care mi s-a întâmplat. Cred că niciodată n-o să mi se mai întâmple ceva mai bun. Iar de atunci, tot povestesc. Umblând. Și așa voi face până voi pleca, se pare. Pentru că sunt povestaș.

Cel puțin asta-i ce-am aflat eu.

E boală o față ca a mea? Să te naști cu mai multe sau mai puține degete decât se cuvine e o boală? E o nenorocire să pari monstru fără să fii? O fi și nenorocire, și boală. Poate. Să pari, dar să nu fii unul dintre strâmbii, umflații, cocoșații, buboșii, cu gheare și colți pe care i-a suflat Kientibakori în ziua facerii, acolo, în Gran Pongo. Să pari demon sau drac, dar să fii doar un om suflat de Tasurinchi trebuie să fie și boală, și nenorocire. Așa o fi, poate [...]

După ce le-am răsucit pe toate fețele și le-am combinat în toate chipurile, piesele acestui puzzle încep să se îmbuce. Ele profilează o poveste mai mult sau mai puțin coerentă, cu condiția de a ne opri la simpla anecdotă și a nu ne întreba cu privire la ceea ce Fray Luis de León numea „principiul propriu și ascuns al lucrurilor”.

De la acea primă călătorie pe care a făcut-o la Quillabamba, la fermierul care era rudă cu mamă-sa, Mascarita a intrat în contact cu o lume care l-a intrigat și l-a sedus. Ceea ce ar fi trebuit să fie, la început, o simplă curiozitate intelectuală și simpatie pentru obiceiurile și pentru condiția indienilor *machiguengas* a devenit, cu timpul, pe măsură ce-i cunoștea mai bine, le învăța limba, le studia istoria și începea să împartă cu ei aceeași existență în perioade mai mult sau mai puțin lungi, a devenit deci o conversiune, în sensul cultural, dar și religios al termenului, o identificare cu obiceiurile și cu tradițiile în care – din rațiuni pe care le pot intui, dar nu le pot înțelege cu totul – Saúl și-a găsit un suport spiritual, un stimul, o justificare în viață, un angajament, pe care nu le-a găsit la celelalte triburi de peruani – evrei, creștini, marxiști etc. – printre care trăise.

Transformarea a fost probabil foarte lentă, având loc pe nesimțite în anii consacrați etnologiei la Universitatea San Marcos. Că fusese dezamăgit de studii, că văzuse în atitudinea științifică a etnologului o amenințare pentru acea cultură primitivă și arhaică (el, atunci, n-ar fi acceptat aceste calificative), o imixtiune a modernității distrugătoare, o formă de degradare, toate astea le pot înțelege. Ideea de echilibru între om și pământ, conștiința degradării mediului ambiant prin cultura industrială și prin tehnologia modernă, reevaluarea înțelepciunii omului primitiv, obligat să-și respecte habitatul, altfel fiind amenințat cu posibilitatea stingerii, toate acestea reprezintă ceva care, în acei ani, dacă nu era încă o modă intelectuală, începea să prindă rădăcini pretutindeni, chiar și în Peru. Mascarita trebuie să fi trăit toate astea cu o intensitate deosebită, văzând cu propriii lui ochi marile devastări săvârșite de civilizație în junglă și cum, în schimb, indienii *machiguengas* conviețuiau în armonie cu lumea naturală.

Faptul decisiv pentru marele pas a fost, fără îndoială, moartea lui don Salomón, singura persoană de care Saúl era legat și față de care se simțea obligat să dea socoteală pentru viața lui. După felul în care și-a



schimbat conduita în anul II sau III de Universitate, se poate să se fi hotărât mai înainte, ca o dată mort tată-său, să părăsească totul ca să plece în Alto Urubamba. Până aici nu e nimic extraordinar în povestea lui. În anii '60 și '70 – ani de revoltă studențească împotriva moralei consumului –, mulți tineri din clasa de mijloc au părăsit Lima, împinși de un amestec de dorință de aventură și de dezgust pentru viața din Capitală și s-au dus în munți sau în junglă, să trăiască în condiții uneori precare. Una dintre emisiunile „Turnului Babel” – din nefericire, compromisă în bună parte de anomaliiile cronice ale camerei lui Alejandro Pérez – a fost consacrată tocmai unui grup de băieți din Lima care au emigrat în Cusco, unde supraviețuiau practicând meserii pitorești. Faptul că Mascarita, ca și ei, s-a hotărât să renunțe la un viitor burghez și să se ducă în Amazonia, spre aventură – întoarcerea la elementar, la origini – nu prea are de ce să ne surprindă.

Dar Saúl nu s-a dus ca ei. A plecat ștergându-și urmele plecării și intențiile, făcându-i pe cunoscuți să creadă că pleacă în Israel. Ce altceva ar putea însemna tot acest alibi cu evreul care-și face *alya*-ua decât că, părăsind Lima, Saúl Zuratas se hotărâse, irevocabil, să-și schimbe pielea, numele, obiceiurile, tradiția, Dumnezeu, adică tot ceea ce fusese până atunci? Este evident că a plecat din Lima cu intenția de a nu mai reveni și de a deveni pentru totdeauna altul. [...]

De la un punct, însă, nu-l mai pot înțelege, iar asta mă întristează și mă frustrează; este vorba de etapa următoare, adică de transformarea convertitului în povestaș. Este, firește, faptul care mă emoționează cel mai mult în toată povestea lui Saúl, care mă face să mă gândesc la ea neîncetat, răsucind-o pe toate fețele, este faptul care m-a îndemnat – rămâne de văzut dacă mă voi elibera astfel de obsesie – să pun totul pe hârtie.

Pentru că a deveni povestaș însemna a adăuga imposibilul la ceea ce era doar neverosimil. A te întoarce în timp, de la pantaloni și cravată până la o bucată de pânză în jurul coapselor și la tatuaj, de la spaniolă la crepitația aglutinantă a limbii *machiguenga*, de la rațiune la magie și de la religia monoteistă sau de la agnosticismul occidental la animismul păgân e un lucru greu de înghițit, dar, cu oarecare efort de imaginație, rămâne un fapt posibil. Celălalt aspect mă pune totuși în fața unui întuneric pe care, cu cât încerc mai tare să-l străpung, cu atât devine și mai de nepătruns.

Pentru că a ajunge să vorbești cum vorbește un povestaș înseamnă a fi reușit să simți și să trăiești acea cultură în intimitatea ei, să o asimilezi până în străfunduri, să fi ajuns la miezul istoriei și mitologiei ei, să-i fi somatizat tabuurile, reflexele, apetiturile și spaimile ancestrale. Înseamnă să fi devenit, în modul cel mai esențial posibil, un *machiguenga* neaoș, un *machiguenga* din străvechea stirpe care, în vremurile când această Florență în care scriu producea efervescența orbitoare de idei, imagini, crime și intrigi, străbătea pădurile țării mele ducând și aducând glume, minciuni, fabulații, bârfe și anecdote care fac din acest popor de ființe dispersate o comunitate și mențin viu între ele sentimentul că sunt împreună, că alcătuiesc ceva fratern și compact. Că prietenul meu Saúl Zuratas a renunțat să mai fie tot ceea ce era și că a renunțat la tot ceea ce ar fi putut deveni, pentru ca, de peste douăzeci de ani, să colinde jungla Amazoniei, ducând mai departe – înfruntând orice piedică și, mai ales, acționând împotriva noțiunilor înseși de modernitate și de progres – tradiția acestei seminții de povestitori ambulanți este ceva care-mi revine din când în când în memorie și care, ca în acea zi când am aflat, în beznă înstelată a cătunului Nueva Luz, îmi aprinde inima cu mai multă putere decât au făcut-o vreodată frica sau dragostea.

ayahuasca – infuzie utilizată de către șamani în triburile amazoniene;

seripigari – șaman, vraci în triburile amazoniene;

viracocha - în text, oamenii albi

machiguengas – trib care trăiește în jungla din bazinul Amazonului;

Fray Luis de León (1527-1591) – călugăr și poet spaniol;

alya – (în limba ebraică) „înălțare spirituală”



A. (2 puncte: 0, 5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Cum a devenit Saúl Zuratas (Mascarita) *povestaș*?

- a. dintr-o dată;
- b. pentru că și-a dorit acest lucru;
- c. încetul cu încetul, descoperindu-și, fără să-și dea seama, menirea;
- d. cu ajutorul unui *seripigari*.

2. Saúl Zuratas ascultă, la început, povestirile:

- a. lui Tasurinchi;
- b. lui Morenanchiite;
- c. lui Kientibakori ;
- d. altor ascultători.

3. La Universitatea San Marcos, Saúl Zuratas urmează studii de:

- a. Filosofie;
- b. Etnologie;
- c. Litere;
- d. Drept.

4. Saúl Zuratas va lua decizia finală de a deveni *povestaș*:

- a. în urma primei sale călătorii la Quillabamba;
- b. în anul II sau III de studii universitare;
- c. în anii '60, '70, ani de revolte studențești;
- d. în momentul morții lui don Salomón, tatăl său.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. *Povestașul*, Saúl Zuratas (Mascarita), evocat de către narator, este dezamăgit de studiile de etnologie.
- 2. Saúl Zuratas este lăsat să asculte, și el, printre indigenii machiguengas, povestirile lui Tasurinchi.
- 3. Saúl Zuratas precizează faptul că, înainte de a deveni *povestaș*, era ascultător, asemenea celorlalți.
- 4. După o lungă perioadă de inițiere, Saúl Zuratas este acceptat el însuși ca *povestaș* de către indigenii machiguengas.
- 5. Naratorul precizează momentul în care Saúl Zuratas, în urma celei dintâi călătorii la Quillabamda, descoperă lumea fascinantă a tribului machiguenga.
- 6. Naratorul meditează la destinul prietenului său, Saúl Zuratas, care a renunțat la tot, pentru a se retrage în jungla amazoniană și a deveni *povestaș*.



7. Până să devină *povestaș*, Saúl Zuratas cutreieră jungla amazoniană, ajutând indigenii la muncile lor.
8. Saúl Zuratas pleacă definitiv din lumea sa, lăsând cunoștințelor impresia că merge în Israel.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare cerință)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Menționează cauza revoltelor studențești din anii '60 și '70.
2. Precizează motivul frustrării naratorului în ceea ce privește devenirea lui Saúl Zuratas (Mascarita).
3. Explică ce înseamnă, din punctul de vedere al naratorului, să ajungi să vorbești asemenea unui *povestaș*.
4. În text descoperim următoarea secvență:
„Pentru că a deveni povestaș însemna a adăuga imposibilul la ceea ce era doar neverosimil.”

Prezintă, în cel mult 6 rânduri, semnificația din context a afirmației naratorului.

D. (12 puncte)

Presupunând că ai citit romanul lui Mario Vargas Llosa, *Povestașul*, că această lectură te-a sensibilizat, fragmentul care îți reține în mod deosebit atenția este următorul: *Ideea de echilibru între om și pământ, conștiința degradării mediului ambiant prin cultura industrială și prin tehnologia modernă, reevaluarea înțelepciunii omului primitiv, obligat să-și respecte habitatul, altfel fiind amenințat cu posibilitatea stingerii, toate acestea reprezintă ceva care, în acei ani, dacă nu era încă o modă intelectuală, începea să prindă rădăcini pretutindeni, chiar și în Peru. Mascarita trebuie să fi trăit toate astea cu o intensitate deosebită, văzând cu propriii lui ochi marile devastări săvârșite de civilizație în junglă și cum, în schimb, indienii machiguengas conviețuiau în armonie cu lumea naturală.*

Redactează un text, de cel mult 30 de rânduri, care să reprezinte opinia ta referitoare la **necesitatea protejării mediului**. În redactarea textului, vei avea în vedere formularea a două argumente care să-ți susțină punctul de vedere, precum și identificarea și valorificarea unei idei din citatul dat.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

Într-o oarecare măsură, fiecare dintre noi știe că dependența de shopping, obsesia pentru nou și mai mult este o afecțiune de care suferim cu toții. Conștientizarea fenomenului este însă departe de a fi o soluție.

[...]Consumerismul este fascinant din mai multe puncte de vedere. Reprezintă cea mai palpabilă întruchipare a faptului că fuga noastră după fericire poate fi exploatată de către marile corporații, i se poate asocia o valoare financiară. În același timp, din momentul în care ai devenit o victimă, este interesant modul în care poți ajunge să te minți singur.

Este improbabil să nu fii un adept al acestui trend global. Singura variabilă este forma pe care o ia în cazul tău particular. Când respingi o formă de consumerism, aproape inevitabil, îmbrățișezi alta și începi să te uiți de sus la „echipa adversă”. Unii vor o casă mai mare, o curte și două mașini. Alții ar plăti oricând pentru experiențe „unice”, indiferent dacă este vorba de o călătorie în celălalt capăt al lumii, o cină la un restaurant cu trei stele Michellin sau scufundări în Maldive. Tot despre consumerism discutăm.



Ce este consumerismul, de ce a fost inventat?

Consumerismul este ideea că sporirea consumului de bunuri și servicii achiziționabile din piață reprezintă un scop nobil. Este materializarea ideii că starea de bine a unei persoane, fericirea, depinde în mod fundamental de obținerea anumitor bunuri și posesii materiale.

Din punct de vedere economic, consumerismul a devenit aproape fundamental într-o societate capitalistă, dependentă de consum, de achiziții, cerere/ofertă. Economia multor țări stă în picioare pentru că sunt produse bunuri și sunt oferite servicii pentru care există o cerere constantă, iar profitul este suficient de mare încât să stârnească ambiție de ambele părți.

Producători precum Apple au un interes financiar să cerceteze și să dezvolte gadgeturi noi în fiecare an, în timp ce cumpărătorii sunt convinși că acel nou gadget este o oază de fericire, satisfacție și entuziasm.

Dacă pui problema din acest punct de vedere, consumerismul este un fenomen pozitiv care alimentează creșterea economică. Dacă ești de partea cealaltă a baricadei, s-ar putea să vezi că fericirea dobândită de un om care își petrece existența într-o cabană din munți este mai mare decât a unui posesor de iPhone 12 sau PlayStation 5.

În final, opinia generală este că trendul global al consumerismului are un efect negativ asupra mediului înconjurător prin poluare, asupra economiei prin îngroparea oamenilor în credite și asupra psihologiei. Nu de alta, dar dacă nu-ți mai permiți cel mai nou Range Rover s-ar putea să intri în depresie și să te simți inutil pentru că, printr-o viziune deformată asupra societății, ai devenit sărac.

Deși reprezintă o constantă a societății capitaliste, consumerismul este perceput ca aflându-se la baza distrugerii valorilor de viață tradiționale și a stilului de viață de acum câteva decenii. În plus, prin marketing, propagandă și manipulare, facilitează exploatarea oamenilor obișnuiți de către marile corporații din fiecare spectru al existenței noastre. Asta nu înseamnă însă sub nicio formă că va dispărea. Este genul de rău cu care ne-am obișnuit, precum deserturile cu cantități semnificative de zahăr.

Alexandru Puiu, *Ce este consumerismul sau fericirea ancorată în „mai mult este mai bun”*
(<https://playtech.ro/2021/ce-este-consumerismul-sau-fericirea-ancorata-in-mai-mult-este-mai-bun/>)

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:

1. Menționează care este urmarea faptului că omul actual a devenit o victimă a consumerismului.
2. Identifică și transcrie un enunț care reflectă ideea de fericire materială a omului contemporan.
3. Formulează, într-un enunț, motivul pentru care consumerismul actual influențează negativ mediul înconjurător.
4. Prezintă, în 8–10 rânduri, semnificația afirmației „Dacă ești de partea cealaltă a baricadei, s-ar putea să vezi că fericirea dobândită de un om care își petrece existența într-o cabană din munți este mai mare decât a unui posesor de iPhone 12 sau PlayStation 5.”

B. (12 puncte)

Consideri că a fi sărac înseamnă a fi lipsit de bunurile materiale promovate obsesiv în societatea consumeristă din prezent? Motivează-ți răspunsul, într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

Se vor acorda câte 2 puncte pentru cerințele 1, 2, 3, respectiv 4 puncte pentru cerința 4.

Privește cu atenție imaginea de mai jos, apoi răspunde la următoarele cerințe:

1. Menționează care este scopul afișului prezentat.
2. Explică motivul pentru care titlul afișului este scris cu caractere distincte.
- 3.
4. Prezintă, în cel mult 10 rânduri, relația dintre mesaj și imaginea dată.

